

4 maart 1973

Maralyn keek over de leegte uit. Behalve het water dat in de zonsopgang van zwart naar blauw aan het veranderen was, was er weinig om naar te kijken, alleen een strakblauwe hemel, de zee en een scheepje dat in westelijke richting voer: zichzelf.

Om 7.00 uur daalde Maralyn af naar de kajuit. Ze liet haar horloge op het dek liggen. Maurice lag nog te slapen in zijn slaapnis. Hij bewoog een beetje. De ochtend zou zoals gewoonlijk een vast ritme volgen: koffie en ontbijt, gevolgd door alle controles en klusjes die je op een boot moet doen. Na maandenlang op zee varen was de routine zo goed ingesleten dat je er de klok op gelijk kon zetten.

Althans, met uitzondering van vanochtend, want precies op het moment waarop Maralyn haar hand op Maurice legde om hem wakker te maken, begon alles te kraken en te schudden en klonk er een knal als een gewerschot. Alsof Maralyns aanraking een gewelddaad was geweest. Het lawaai doorsneed de stilte.

Ze beschouwden de boot als hun kindje. Het geluid van

het knakkende en versplinterende hout was als een baby'tje dat krijst van de pijn.

Aan dek bleek de oorzaak. Naast hen in zee dreef een gigantische, nog levende walvis. Het water stroomde van zijn huidplooien af terwijl hij draaide en kronkelde. Het leek alsof hij probeerde uit de golven op te klimmen en zichzelf uit het water te hijsen, maar hij plonsde terug als een in zee neerstortende meteor. Het water sproeide alle kanten op. De staart, drie meter breed bij de flippers, sloeg woest op het wateroppervlak en uit het lichaam van het dier stroomde bloed in het water.

Maralyn begreep niet waar het beest plotseling vandaan was gekomen. Ze had net nog aan dek staan wachten op de zonsopgang en alleen om 3.00 uur 's nachts, toen ze Maurice afloste, een vissersboot opgemerkt. Een walvis zie je toch niet over het hoofd?

Maar misschien dus wel. Het moest wel zo zijn dat hij vanuit de diepte was opgedoken toen zij de trap af liep en uitgerekend boven water was gekomen op de plek waar hun boot zich bevond. De gedachte dat zij het dier op de een of andere manier iets hadden aangedaan vond ze onverdraaglijk. Het was bizar dat hij in de hele Stille Oceaan nou juist deze plek had gekozen.

Maar wat deed het ertoe? Hij was er. Maurice zag aan de vierkante kop dat het een potvis was. Hij wist alles van walvissen. Hij schatte dat het dier een meter of twaalf lang was, zeker drie meter langer dan hun boot.

Van zo dichtbij was het moeilijk om het geheel in je op te nemen. Net als bij bepaalde schilderijen kun je een walvis het beste van een afstandje bekijken. Maurice kon bepaalde lichaamsdelen identificeren – het blaasgat, de onderkaak en de borstvin – maar ze vormden geen samenhangend ge-

heel. Het schepsel leek vervormd en de proporties klopten niet. Eén onverwachte klap met zijn staart zou hun boot in mootjes hakken. Maurice vond het beest monsterachtig. Maar alleen vergeleken met henzelf.

De walvis ging nog steeds wild tekeer, alsof hij probeerde om iets van zich af te schudden of te ontsnappen aan zijn eigen lichaam. Maurice besepte dat het dier stervende was. Dit waren de laatste stuiptrekkingen.

En ineens was het verdwenen, opgezogen door de onbekende duisternis van de oceaan. Waarschijnlijk zou het daar zijn laatste adem uitblazen. Bloed waaierde uit in het water, waardoor andere schepsels op het spoor van het kadaver konden komen. Het zou witte en blauwe haaien aantrekken, die het aan stukken zouden scheuren om zich te laven aan het walvisvet.

Maurice en Maralyn staarden naar de plek waar ze het dier net nog hadden gezien. Het was gemarkeerd met de zich langzaam verdunnende bloedsporen op het wateroppervlak.

Op de afloop van het drama volgde een doodse stilte.

Wacht even. De scheur. Laat die walvis maar zitten.

In de hut kwam er tussen de houten vloerplanken al water omhoog. Hoeveel tijd hadden ze verspild met op het dek staan staren naar dat beest? Maralyn begon met pompen terwijl Maurice door het klotsende water beende, op zoek naar de beschadiging. Onder de waterlijn bij de kombuis ontdekte hij een gat ter grootte van een aktetas, zo'n 45 bij 30 centimeter.

Maurice begon te schreeuwen. Pak het reservegrootzeil.

Bevestig het aan de hoek van het voorzeil. Laat het over de boeg zakken en trek het door om het gat te bedekken. Dan verankeren door het aan beide uiteinden vast te zetten. De druk van het zeewater zou het zeil in het gat moeten dwingen en het dichten. Maurice stelde de zeilen bij om de vaart op ongeveer twee tot drie knopen te houden, en ze haastten zich allebei weer naar beneden.

Maralyn ging door met pompen in de hoop dat het waterpeil zou dalen. Maar het zeil werkte niet, het water bleef stijgen. Ze hadden een manier nodig om het lek van binnenuit te dichten. Maralyn zocht naar kleding, kussens en dekens die ze in het gat propte. Dat werkte ook niet. Misschien was er nog een ander gat dat ze niet gezien hadden. Onzichtbare schade waardoor het water naar binnen stroomde. Het was nu te laat om daarnaar op zoek te gaan. Het water reikte inmiddels tot hun knieën. Alle kastjes begonnen open te springen en de inhoud spoelde eruit. Ze stonden midden tussen de ronddrijvende eieren en blikjes.

Ze keken elkaar aan.

Maurice haalde het reddingsvlot en de opblaasbare bijboot, en verzamelde zo veel mogelijk drinkwatervaten. Maralyn liep door de kombuis en vulde twee zeiltassen met spullen. Twee plastic kommen, een emmer, hun noodtas, paspoorten, een camera, een zaklamp, hun oliepakken, haar dagboek, twee boeken, twee woordenboeken en Maurice' navigatie-instrumenten: zijn *Nautical Almanac* en *Sight Reduction Tables*, zijn kaart, sextant, kompas en logboek.

Ze werkten snel en in stilte, bevangen door een eigenaardige kalmte, terwijl het water bleef stijgen. Hun bezittingen verzamelen uit een met zeewater volstromend schip was niet makkelijk. Het duurde tien minuten voordat ze alles hadden vergaard wat ze maar konden vinden. Toen klom-

men ze van de boot in de opblaasbare bijboot.

Om hen heen kabbelde de Stille Oceaan. Maralyn zag kussens waaraan ze uren had geborduurd wegdrijven op de golven. Hun zeilboot verdween langzaam de zee in.

Ze vond haar camera en maakte een foto van Maurice, die met ontbloot bovenlijf voor haar zat. Hij draaide zich om en keek haar aan. Het felle zonlicht tekende ieder spiertje van zijn rug duidelijk af. Zijn blik was nog niet angstig, eerder overtrokken met een soort nerveuze leegte, alsof hij de situatie nog niet helemaal bevatte, terwijl ze er getuige van waren hoe hun langzaam kapseizende boot midden op de oceaan zonk.

Ze ging zo elegant ten onder. Het water slokte de massieve romp, het dek, de kuip, de zeilen en touwen allemaal stilletjes op. Maralyn fotografeerde hoe het laatste driehoekige zeil en het puntje van de mast onder het wateroppervlak verdwenen. Zo op een foto vastgelegd kon het ook best zijn dat de mast juist omhoogrees en de andere kant op kwam, als een slanke arm die zwaaide in de hoop op redding.

In 1962 werkte Maurice Bailey als zetter in Derby, bij de fraaie, oude drukkerij Bemrose, die in zijn glorietijd de grote perronborden voor alle stations in Engeland had gedrukt. Maurice zette tekstblokken in spiegelbeeld op het zetraam, een technisch vak waarvoor je lang moest leren. Je had er ook een scherp oog voor nodig en moest goed ondersteboven kunnen lezen.

's Avonds na zijn werk kwam hij thuis in een krappe woning aan Rose Hill Street, een smal straatje vol lage, brede rijtjeshuizen van rode baksteen. Halverwege de straat kon je zien hoe de hogere klasse van Derby daar ooit had geleefd. Er stond een statig landhuis met frisgroene poorten en een aantal vierkante schoorstenen. Het had uitzicht over het arboretum van Derby. Joseph Strutt, een negentiende-eeuwse textielfabrikant die dankbaar was voor de plaatselijke arbeiders die hem zijn fortuin hadden helpen maken, had het aan de stad cadeau gedaan.

Net als elders in Engeland heerste er op dat moment in Derby een flinke bouwwoede. Sociale huurwijken en buitenwijken rezen aan alle randen van de stad als paddenstoelen uit de grond. Er werd ook een wirwar aan ringwegen en rotondes aangelegd die het oude Tudor-hart van de stad omsloten.

Maurice had niet veel op met Derby. Voor hem was het een gat waar nooit iets gebeurde. Hij vond de inwoners wereldvreemd en bevoordeeld over alles wat ze beschouwden als een bedreiging voor hun bestaan. In een brief aan een vriend merkte hij op hoe gezinnen uit het Caribisch gebied die net in zijn buurt waren neergestreken konden rekenen op een onbeschaafd racistische ontvangst. Hij zocht zo vaak als hij kon zijn toevlucht in de heuvels van het Peak District, waar hij heen reed om te gaan klimmen of vliegtuigjes te vliegen. Daarnaast tenniste hij, en om zijn spel te verbeteren deed hij aan gewichtstraining in een plaatselijke sportschool. Hij zeilde ook.

Louter tijdverdrijf waren zijn hobby's niet. Ze bezorgden hem een gevoel van vrijheid en de gewaarwording dat zijn leven onbegrensd was. Buiten zijn werk had hij verder weinig. Hij leefde al jaren solo, op de eigenwijze manier die een mens vaak ontwikkelt die zich geen leven met een ander kan voorstellen. Zelf omschreef hij het als 'het patroon van een onthecht vrijgezellenleven'. Zijn familie zag hij nooit, ook al woonde die slechts op een steenworp afstand in Spondon, een slaperig dorpje ten oosten van Derby, in hun eigen rijtjeshuis.

De vader van Maurice heette Charles, maar iedereen noemde hem Jack. Naast zijn werk in de vlakbij gelegen Rolls-Royce-fabriek kweekte hij groente in de achtertuin en luidde hij in het weekend de kerkklokken. Maurice' moeder, Annie, had ooit in de huishouding gewerkt in 'het grote huis' in Spondon. Ze was gestopt om de vier kinderen op te voeden die ze verspreid over twee decennia op de wereld zette. De oudste was Reg, Maurice de tweede, gevolgd door Joan en als laatste Bob. Hun geboortes omspanden de Tweede Wereldoorlog: Maurice kwam in 1933 ter wereld,

terwijl Bob in 1947 was geboren, in een radicaal veranderde wereld.

Vier kinderen van dezelfde ouders worden niet op dezelfde manier opgevoed. En Maurice had pech. Hij stotterde, had een bochel en kreeg tuberculose voordat daar een effectieve behandeling voor bestond. Zijn ziekte hakte er enorm in bij zijn moeder. Annies rode haar was volgens haarzelf van de ene op de andere dag grijs geworden. Maurice moest maandenlang in bed blijven om te herstellen en lag in z'n eentje op zijn kamer. Zoiets kan een mens altijd bijblijven. Het conditioneert je om eenzaam te zijn en raakt als het ware ingebakken in je wezen.

Met Maurice was altijd wat, hij was een echt probleemkind. Door ziekte miste hij zoveel school dat hij weken moest inhalen. Later in zijn leven vertelde hij aan vrienden dat zijn moeder Annie hem het woordenboek liet overschrijven, terwijl ze over zijn schouder meekeek met een liniaal in de hand, om hem bij elke fout een tik te geven. Dat ouders hun kinderen niet kusten of knuffelden was in die tijd niet ongebruikelijk, maar het gemis aan genegenheid deed toch pijn.

De stille kamer, het gestamel en de liniaal hadden hun werk gedaan; als tiener kon Maurice zichzelf niet uitstaan. Hij schaamde zich voor zijn uiterlijk en was ongelukkig met hoe hij als persoon overkwam. Daardoor voelde hij zich in gezelschap steeds slechter op zijn gemak. Zijn gebrek aan zelfvertrouwen zat hem vreselijk in de weg. Op een foto van zijn middelbare school Spondon House is ook te zien dat hij op zijn veertiende een kop uitstak boven de meeste leeftijdsgenoten. Met zijn hangende oogleden en ernstige blik leek hij vergeleken bij al die vlotte jongens en meisjes om hem heen wel een vermoeide veertigjarige.